

Nr 309.

Av fru **Nordgren**, *angående ändring av vissa bestämmelser i fattigvårdslagen.*

I en vid 1931 års riksdag väckt motion (nr 24 A. K.) påyrkade under-
tecknad bland annat att sådana bestämmelser måtte införas i lagen om
samhällets barnavård att barn, som omhändertagits genom fattigvårds-
eller barnavårdsmyndighet, måtte skyddas från att bli förflyttat från ett
gott fosterhem till moderns och styvfaderns hem, när en dylik förflytt-
ning kunde tänkas vara till skada för barnet eller leda till en avsevärd
försämring av dess uppväxtförhållanden. Då det härvidlag i regel gällde
de utomäktenskapliga barnen och orsaken till sådana förflyttningar eller
»hemtagningar» av barnen oftast vore tillämpningen av bestämmelserna
i fattigvårdslagens 3 § och i lagen om samhällets barnavård 68 § 2 mom.
— enligt vilka bestämmelser samhället har rätt att uttaga ersättning för
de kostnader det haft för omhändertaget barn, icke endast av barnets
naturliga föräldrar utan även, där den ene av dessa ingått äktenskap
med annan, av denne andre — yrkades utmönstring av dessa bestämmel-
ser ur lagarna. Vidare påvisades i motionen att nämnda bestämmelser
jämväl föranleda en del andra, svårartade olägenheter såsom slitningar
inom äktenskapet, uraktlåtenhet att legalisera sina förbindelser för att
undslippa dessa försörjningsplikter o. s. v., vilket sistnämnda förhållande
ofta kan komma att föranleda större kostnader för samhället, än om ifrå-
gavarande lagbestämmelser icke tillämpades.

Andra lagutskottet anförde i sitt utlåtande (nr 22) att det av den före-
bragta utredningen framgått att, på sätt som motionären anført, gällande
bestämmelser om makes underhållsskyldighet mot andre makes barn och
därav härflytande ersättningsskyldighet gentemot det allmänna för vård
som lämnats sådant barn, äro ägnade att vid tillämpningen i viss omfatt-
ning medföra olägenheter. Motionen avstyrktes emellertid, och var detta
avstyrkande närmast grundat på ett över motionen avgivet yttrande av
statens inspektör för fattigvård och barnavård, i vilket yttrande framför-
des den meningen att några lagändringar i motionens syfte icke borde vid-
tagas, innan försök gjorts att på upplysningens väg råda bot på de påta-
lade olägenheterna av ifrågavarande lagbestämmelser. Inspektören för
fattigvården och barnavården förklarade sig även villig att genom fattig-
vårds- och barnavårdskonsulenterna, ävensom på annat sätt, verka för
större hänsynstagande till barnens intressen och därav föranledd större
försiktighet och varsamhet vid tillämpningen av de lagbestämmelser det
här var fråga om. Riksdagen följde utskottet och avlog motionen.

Det i nämnda yttrande gjorda erbjudandet om spridande av upplys-

ning i frågan har till fullo infriats genom ett från kungl. socialdepartementets byrå för fattigvårds- och barnavårdsfrågor i juli 1931 utsänt meddelande (nr 44), i vilket framhållas de menliga verkningar i olika hänseenden ett alltför rigoröst tillämpande av ifrågavarande lagbestämmelser kan hava, och manas till varsamhet och försiktighet från vederbörande myndigheters sida vid tillämpningen av sagda bestämmelser, särskilt med hänsyn till barnens bästa. Meddelandet i fråga, åt vilket jag ger mitt varmaste erkännande, präglas alltigenom av varmhjärtad omtanke om barnen och vidsynt förståelse för dessa komplicerade problem. Tyvärr har det emellertid i praktiken visat sig att, trots denna upplysningsverksamhet, fall inträffa som föranleda att jag anser ett förnyat övervägande från statsmakternas sida påkallat huruvida icke andra åtgärder kunna och böra vidtagas för att skapa större trygghet åt barnen från att ryckas från goda fosterhem och placeras hos personer, som trots blodsbandet äro främlingar för dem och varigenom deras uppväxtförhållanden helt förändras.

Ett dylikt fall har nyligen inträffat i Malmöhus län. En gosse, född 1923 utom äktenskapet, har alltsedan födelsen vårdats hos morföräldrarna, där han vuxit upp tillsammans med dessas egna barn, av vilka de yngsta äro födda 1917, 1920 och 1922, och i likhet med dessa lärt sig betrakta morföräldrarna som sina naturliga föräldrar. Morföräldrarna ha vårdat gossen i 9 år utan ett öres bidrag från hans föräldrar, men då morfaderns inkomster senare åren försämrats, och då han dessutom har egna minderåriga barn att försörja, hade han hos fattigvårdsstyrelsen i A. kommun begärt och erhållit ett fattigunderstöd till dottersonen av 20 kronor i månaden sedan september 1932. Då barnet emellertid hade hemortsrätt i en närliggande socken B. hade fattigvårdsstyrelsen i A. kommun utkrävt understödet av hemkommunen, som nödgats ersätta detsamma, men som samtidigt genom sin fattigvårdsstyrelse gjort framställning hos länsstyrelsen om tillstånd till barnets hemsändning till moderns och styvfaderns hem i socknen C., vilken anhållan av länsstyrelsen beviljats i augusti 1933. Över detta länsstyrelsens beslut besvärade sig fattigvårdsstyrelsen i A. kommun hos kungl. kammarrätten och yrkade att länsstyrelsens utslag måtte upphävas och tillstånd till barnets hemsändning förvägras, men besvären lämnades utan avseende och länsstyrelsens utslag fastställdes.

Av den utredning som av A. kommun företagits i ärendet framgår, att modern till gossen ifråga ingått äktenskap 1931 med en statdräng och att makarna ha ett 2-årigt barn i äktenskapet. Vidare har hustrun ännu ett barn, 4 år gammalt, utom äktenskapet, till vilket mannen icke är fader, vilket barn jämväl vistats i makarnas hem. Dessutom uppgives mannen ha två barn utom äktenskapet, för vilkas underhåll införsel gjorts i hans lön, vilket senare emellertid, beträffande de ekonomiska förhållandena i hemmet, torde kunna lämnas ur räkningen, då väl dylikt underhåll icke lär kunna uttagas på grund av hans övriga försörjningsplikter.

Då mannens kontanta lön icke uppgår till mera än 580 kronor per år, är det naturligt att han ej sett sig i stånd att utgiva underhållsbidrag till hustruns barn utom äktenskapet. Hans medgivande att omhändertaga gossen berodde ej på något tycke för barnet, utan dikterades helt av det förhållandet att B. sockens fattigvårdsstyrelse hos länsstyrelsen begärt åläggande för honom att även försörja detta barn, och då han varit i den tron att detta skulle bifallas, fann han det bättre att taga gossen till sig.

Att en förflyttning av gossen från morföräldrarna till detta hem under sådana förhållanden blir en avsevärd försämring av hans uppväxtförhållanden torde ligga i öppen dag. I det här fallet erhåller gossen icke allenast en styvfader i fattiga omständigheter, utan jämväl en styvmoder, ty så litet som han kommit i beröring med modern, är hon för honom så gott som en främling. Därtill kommer att han ryckes från sin skolgång i en stad och förflyttas till en liten landsortskommun, där utbildningsmöjligheterna måste vara mera begränsade, något som kan bli avgörande för hela hans framtid. För att inte tala om den själsliga påfrestande en förflyttning till en helt annan miljö måste utgöra för honom.

Vederbörande myndigheters beslut om hemsändningen grunda sig på bestämmelserna i fattigvårdslagens 1 och 57 §§, i vilka stadgas att hemsändning kan ske då vårdens lämnats under förhållanden som utvisa, att vårdbehovet kommer att bli varaktigt, med det förbehållet, att hemsändning ej må äga rum bland annat då understödstagaren därav skulle lida men till sin hälsa, och i föreliggande fall har detta senare väl icke ansetts vara för handen.

Av det anförda exemplet torde med tydlighet framgå, att det knappast kan anses vara ordnat på ett tillfredsställande sätt för de barn som falla under fattigvårdslagens bestämmelser, vilka av allt att döma äro sämre ställda än de som stå under barnavårdsnämndernas vård. Och om det skall vara någon mening med vår barnavård, som är ganska kostbar för landet, böra väl *alla* barn jämnställas i fråga om skydd och vård. En utredning av vilka åtgärder som kunna och böra vidtagas för att skapa större trygghet åt dessa barn, så att de inte av ekonomiska skäl ryckas från ett gott fosterhem och placeras i hem, där de ofta betraktas som en börda, torde därför med fog kunna anses vara påkallad.

Vilka åtgärder som lämpligast böra vidtagas för att komma tillrätta med berörda missförhållanden är svårt att säga, då frågan är mycket komplicerad och svårlöst. Barnets naturliga samhörighet med modern, hemortsrättsförhållandena, vådorna av att rubba bestämmelserna om makes underhållsskyldigheter mot andre makens barn, äro svåra stötestenar för denna frågas lösning. En utväg vore måhända, att vederbörande distrikts fattigvårds- och barnavårdskonsulenter yttrande i ärendet alltid skulle av länsstyrelsen inhämtas, innan ärenden av ifrågavarande art avgjordes, och att största hänsyn borde tagas till dessa tjänstemäns uttalande. Nu har jag mig visserligen bekant att länsstyrelsen har rättighet

att begära vederbörande konsulents yttrande i sådana ärenden, men någon obligatorisk skyldighet härvidlag föreligger icke.

Då emellertid den ekonomiska sidan av saken spelar en icke ringa roll för kommunerna — särskilt för mindre och skattetyngda sådana — bör utredningen jämväl omfatta frågan om huruvida inte, i de fall där det ur barnets intresse ansågs fördelaktigast att detta finge kvarstanna i fosterhemmet och särskilt där myndigheternas utslag går i denna riktning, kommunen borde kunna erhålla bidrag av statsmedel till kostnaderna härför. Naturligtvis skulle dock underhållskostnaderna i främsta rummet uttagas av de underhållsskyldiga i de fall det uppenbart vore för handen, att ekonomiska förutsättningar att gälda dessa kostnader förefinnas.

På grund av vad sålunda anförts får undertecknad härmed vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en skyndsam utredning *dels* om huruvida och på vad sätt barn, åt vilka understöd utgår enligt 1 § fattigvårdslagen, bättre än nu skola kunna skyddas från förflyttning, enbart av ekonomiska skäl, från goda och lämpliga fosterhem till moderns och styvfaderns hem, och *dels* huruvida och i vilken utsträckning bidrag av statsmedel må kunna utgå till kommunernas kostnader för ifrågavarande understöd, samt till riksdagen inkomma med förslag till de ändringar i fattigvårdslagen som av utredningen kunna anses vara betingade.

Stockholm den 22 januari 1934.

Olivia Nordgren.